

05.02.2021

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 Valtioneuvosto

Viite: Lausuntopyyntö 7.12.2020 (VN/5326/2020, VN/5326/2020-MMM-4)

Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen lausunto kansallisen vesihuolto-uudistuksen visiosta ja sen toimeenpano-ohjelman luonnoksesta

Maa- ja metsätalousministeriö pyytää 07.12.2020 päivätyllä kirjeellään Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen lausuntoa kansallisen vesihuoltouudistuksen visiosta ja sen toimeenpano-ohjelman luonnoksesta.

Pohjois-Karjalan ELY-keskus esittää pyydettyinä lausuntona seuraavaa:

Pohjois-Karjalan ELY-keskus pitää vesihuoltouudistuksen visiota, tavoitteita sekä toimenpide-ehdotuksia yleisesti ottaen kannatettavina. ELY-keskus haluaa kuitenkin kiinnittää lausunnossaan huomiota seuraaviin seikkoihin.

Toimeenpano-ohjelmassa esitetty vesihuoltoon liittyvän lainsäädännön uudistaminen ja yhtenäistäminen on tärkeää vesihuoltolaitosten vastuiden ja viranomaisten valvonnan selkeyttämiseksi. Saarinen nostaa ohjelman taustaselvityksessään esille useita tärkeitä kehittämistä vaativia vesihuoltoa koskettavia lainkohtia, jotka tulisi ottaa huomioon uudistustyössä.

Vesihuoltolain uudistuksessa tulisi erityisesti kiinnittää huomiota vesihuoltolaitoksen määritelmään, mikä koetaan epäselväksi. Määritelmää tulisi selkeyttää ja yhtenäistää muussa lainsäädännössä käytettyjen määritelmien kanssa. Vesihuoltolaitoksen määritelmän selkeyttäminen on nostettu esille Saarisen taustaselvityksessä, mutta se puuttuu toimeenpano-ohjelmasta.

Vesihuoltolaitosten talouden hallinta ja valvonnan tehostaminen on nostettu ohjelmaluonnoksessa yhdeksi kehittämiskohteeksi. Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen mielestä on tärkeää huolehtia siitä, että vesihuoltolaitoksen asiakkailtaan keräämät maksut ohjataan laitoksen käyttökuluihin, verkoston ylläpitoon sekä myös pitkän aikavälin investointeihin.

Kunnilla on nykyllä lainsäädännön perusteella merkittävä rooli vesihuollon järjestäjänä ja kehittäjänä. Vesihuoltolain mukaista kunnalle kuuluvaa vesihuollon järjestämisvastuuta tulisi kuitenkin selkeyttää. Mikä on kunnan vastuu, kun pienellä vesiosuuskunnalla ei ole toimintamahdollisuuksia, tai vesiosuuskunta haluaa liittyä kunnan vesihuoltolaitokseen? Monissa kunnissa pieniä vesiosuuskuntia on liittynyt kunnan laitokseen, mitä voidaankin pitää tavoiteltavana tulevaisuuden toimenpiteenä. Tiedossa kuitenkin on, että on kuntia, jotka eivät halua tai heillä ei ole taloudellisia mahdollisuuksia ottaa vastaan vesiosuuskunnan verkostoa ja sen asiakkaita. Pienten laitosten

toimintaedellytysten parantaminen yhdistymällä suuremmiksi kokonaisuuksiksi vaatii ohjelmassa esitetyn neuvonnan lisäksi myös taloudellisia kannustimia ja lainsäädännön muutoksia. Taloudellinen kannustin voisi tarkoittaa esim. kunnalle mahdollisuutta palkata esim. projektihenkilö yhdistymisen aiheuttamiin työtehtäviin.

Ohjelmaluonnoksessa esitetään vesihuollon kehittämissuunnitelmien laatimisveloitteen mahdollista palauttamista lakiin. ELY-keskuksen mielestä esitys on kannatettava. Kehittämissuunnitelmien laatimisveloitteiden poistuttua lainsäädännöstä suunnitelmallinen ja pitkäjänteinen vesihuollon kehittäminen on jäänyt vähäiseksi. Vesihuollon kehittämistä tulisi tehdä maankäytön suunnittelun kanssa tiiviissä yhteistyössä. Kehittämissuunnitelmiin tulisi sisällyttää myös verkoston investointi- ja saneeraussuunnitelmat.

Hyvän vesihuollon kriteeristön käyttöönotto on kannatettava ajatus. Kriteeristö pitäisi integroida osaksi VEETI-tietojärjestelmää, eikä tuoda rinnalle uutta järjestelmää. Kriteeristön liittäminen osaksi VEETIä kannustaisi laitoksia huolehtimaan järjestelmässä olevien tietojen ajantasaisuudesta ja oikeellisuudesta.

Osaamisen kehittäminen vesihuollossa on tärkeä osa-alue vesihuoltouudistuksen ohjelmassa. Osaamisen varmistamista ja ylläpitoa tarvitaan kaikilla vesihuollon sektoreilla.

Digitalisaatiossa tulisi ottaa huomioon eri kokoisten vesihuoltolaitosten erilaiset tarpeet ja mahdollisuudet digitalisaation edistämiseen ja ylläpitoon. Pienillä laitoksilla ei ole mahdollisuutta eikä osaamista hankkia ja ylläpitää raskaita tietojärjestelmiä. Ohjelmaluonnoksessa mainitaankin yhteisesti kehitetty digitaalinen omaisuudenhallinnan työkalupakki, mikä on kannatettava ajatus.

Vesihuoltouudistuksen toimenpiteitä suunniteltaessa on varmistettava viranomaisresurssien riittävyys. Monet ohjelmassa esitetyt uudistukset vaativat panostusta valvontaviranomaisilta ja lisäävät tarvetta lisäresursseille ELY-keskuksissa.

Pohjois-Karjalan ELY-keskus pitää kansallista vesihuoltouudistusta tärkeänä työnä ja ehdotettuja toimenpiteitä kannatettavina. Ohjelman toimeenpano vaatii kuitenkin entistä enemmän henkilöstöresursseja ja taloudellista tukea, mikä tulee työn edetessä varmistaa.

Asian on ratkaissut johtava asiantuntija Paula Mononen ja esitellyt vesitalousasiantuntija Helena Haakana. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan lopussa.

Tämä asiakirja KEHA/9909/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/9909/2020 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Haakana Helena 05.02.2021 13:29

Ratkaisija Mononen Paula 05.02.2021 13:30